

Формуляр за частична предварителна оценка на въздействието*

(Приложете към формуляра допълнителна информация/документи)

Институция: Министерство на образованието и науката	Нормативен акт: Постановление за изменение и допълнение на Постановление № 90 на Министерския съвет от 2000 г. за условията и реда за предоставяне на стипендии на студентите, докторантите и специализантите от държавните висши училища и научни организации (обн., ДВ, бр. 44 от 2000 г.; попр., бр. 45 от 2000 г.; изм. и доп., бр. 60 от 2001 г., бр. 30, 83 и 101 от 2002 г.; Решение № 7622 на Върховния административен съд от 2003 г. - бр. 67 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 29 от 2004 г., бр. 96 от 2005 г., бр. 1 и 70 от 2006 г., бр. 15 от 2007 г., бр. 55 и 86 от 2008 г., бр. 13 и 79 от 2009 г., бр. 96 от 2011 г., бр. 62 от 2012 г., бр. 62 от 2013 г., бр. 23 от 2014 г., бр. 58 от 2015 г., бр. 59 от 2016 г., бр. 66 от 2017 г., бр. 19, 55 и 70 от 2018 г., бр. 10 от 01.02.2019 г., в сила от 01.01.2019 г.)
За включване в законодателната/оперативната програма на Министерския съвет за периода: 01.01.2019 г. – 30.06.2019 г.	Дата: 07.05.2019 г.
Контакт за въпроси: Стела Шумкова	Телефон: 02 92 17 418
1. Дефиниране на проблема <i>1.1. Кратко опишете проблема и причините за неговото възникване. Посочете аргументите, които обосновават нормативната промяна.</i>	

Настоящата частична предварителна оценка на въздействието на Постановление за изменение и допълнение на Постановление № 90 на Министерския съвет от 2000 г. за условията и реда за предоставяне на стипендии на студентите, докторантите и специализантите от държавните висши училища и научни организации (за кратко Постановление) е изготвена в контекста на приоритетните политики на Министерството на образованието и науката (МОН), насочени към повишаване качеството на висшето образование и изграждане на устойчива и ефективна връзка между висшите училища и пазара на труда.

В тази връзка е необходимо да се усъвършенстват условията и реда за предоставяне на стипендии на студентите по време на провеждане на студентска практика, определени в Постановление № 90 на Министерския съвет от 2000 г. за условията и реда за предоставяне на стипендии на студентите, докторантите и специализантите от държавните висши училища и научни организации (ПМС № 90) поради това, че пораждат следните проблеми:

Към момента източник на средства за финансиране на стипендии на студентите от държавните и частните висши училища по време на провеждане на студентска практика са европейските структурни фондове.

Размерът на регламентираната часова ставка за провеждане на студентска практика от 2 лв. на час не е актуализиран от 10 години. Същевременно през този период размерът на минималната работна заплата се е повишил.

Липсва регламентация на присъщите разходи за една студентска практика и на техния размер.

Горепосочените обстоятелства се отразяват в негативен план по отношение на възможностите за стимулиране на студентите за придобиване на практически приложими знания и умения, както и по отношение на привличането на необходимия брой академични наставници и ментори, които пряко да се ангажират с провеждането на практическите обучения на студентите. Това от своя страна се отразява неблагоприятно на качеството на висшето образование по отношение на създаване на устойчива и ефективна връзка между висшите училища и пазара на труда, което в перспектива обуславя негативни отражения за успешното развитие на бизнеса/институциите, тъй като специалистите, които ще работят в тях, няма да притежават практически приложими знания и умения в необходимата степен.

1.2. Опишете какви са проблемите в прилагането на съществуващото законодателство или възникналите обстоятелства, които налагат приемането на ново законодателство.

Посочете възможно ли е проблемът да се реши в рамките на съществуващото

законодателство чрез промяна в организацията на работа и/или чрез въвеждане на нови технологични възможности (например съвместни инспекции между няколко органа и др.).

Измененията и допълненията в ПМС № 90 са породени от необходимостта да бъдат решени следните проблеми:

1. Възможността студентите от държавните и частните висши училища да получават стипендии по време на провеждане на студентска практика се свързва със средства от европейските структурни фондове (чл. 10в, ал.1 от ПМС № 90). Този регламент ограничава източниците на финансиране на посочените стипендии. Необходимо е да се регламентира възможност и за други източници на финансиране на стипендиите по време на провеждане на студентска практика

2. Определената в чл. 10в, ал. 3 от ПМС № 90 часова ставка на размера на стипендиите на студентите от държавните и частните висши училища, осигурени със средства от европейските структурни фондове, по време на провеждане на студентска практика е 2 лв. на час. Увеличаването на посочената часова ставка е необходимо поради това, че нейният размер не е актуализиран 10 години, както и предвид нарастването на минималната работна заплата за страната през този период. В допълнение, определянето на опростения разход за провеждане на студентска практика към настоящия момент е по реда на чл. 67, пар. 5, буква в) от Регламент 1303/2013 - „в съответствие с правилата за прилагането на съответни таблици за разходите за единица продукт, еднократни суми и единни ставки, прилагани в рамките на схеми за предоставяне на безвъзмездни средства, финансирани изцяло от държавата членка за подобен тип операция и бенефициер“. Този подход за определяне на опростения разход не отразява измененията в минималната работна заплата и нарастването на съпътстващите студентската практика разходи. В тази връзка с оглед създаване на благоприятни условия за стимулиране на студентите за придобиване на практически приложими знания и умения е необходимо да им се предложи адекватно възнаграждение при провеждането на студентските практики. Предвид на това размерът на стипендиите на студентите при провеждането на студентски практики не трябва да е по-нисък от размера на минималната работна заплата за страната.

От 2012 г. средствата за стипендиите на студентите при провеждането на студентски практики се изплащат за сметка на проекти по оперативните програми „Развитие на човешките ресурси“ и „Наука и образование за интелигентен растеж“ (НОИР). В рамките на последния проект „Студентски практики – фаза 1“, финансиран по ОП НОИР в периода от 2016 г. до 2018 г. броят на студентите, проявили интерес към включването в практическо

обучение в реална работна страна е 84 913, като от тях 46 077 са включени в провеждането на такава практика.

Размерът на стипендията, която студентите получават за практика от 240 часа сега е 480 лв. и изостава от нарастването на минималната работна заплата за страната през последните години. Възнаграждението на менторите до сега е 142,50 лв. за една студентска практика с включени осигуровки за работодател, а за академичните наставници съответно е 75,00 лв.

3. Необходимо е да се дефинират присъщите за една студентска практика разходи, както и да се регламентира размерът им (разходите за възнаграждения на академичните наставници от висшите училища и менторите от обучителните организации, разходите за застраховки на студентите и др.).

Посочените проблеми е възможно да бъдат решени само чрез предложената нормативна промяна.

1.3. *Посочете дали са извършени последващи оценки на нормативния акт или анализи за изпълнението на политиката и какви са резултатите от тях?*

До този момент не са извършени последващи оценки на Постановлението.

2. Цели

Посочете целите, които си поставя нормативната промяна, по конкретен и измерим начин и график, ако е приложимо, за тяхното постигане. Съответстват ли целите на действащата стратегическа рамка?

Целите на Постановлението са:

- Да се разшири кръгът от източници на финансиране на стипендиите на студентите по време на провеждане на студентска практика чрез осигуряване на средства от собствени приходи на висшите училища.

- Да се усъвършенстват условията за стимулиране на студентите за придобиване на практически приложими знания и умения и за създаване на устойчива и ефективна връзка между висшите училища и пазара на труда чрез повишаване размера на стипендията за провеждането на една студентска практика от 240 астрономически часа от 480 лв. на 600 лв.

- Да се усъвършенстват условията за привличане на необходимия брой академични наставници и ментори, които пряко да са ангажирани с провеждането на практическото обучение на студентите, чрез адекватно възнаграждение за труда им при провеждане на една студентска практика. При досега възможния източник на финансиране – от европейски проекти и програми, възнаграждението, изплащано за едно практическо обучение по проект „Студентски практики – фаза 1“ по ОП НОИР е било 142 лв. за ментор и 75 лв. за академичен

наставник. С настоящия проект на Постановление се предлага тези възнаграждения да са съответно 200 лв. за ментор и 100 лв. за академичен наставник.

Целите на Постановлението са в съответствие с целите, поставени в Стратегията за развитие на висшето образование в Република България за периода 2014 – 2020 г. за подобряване на достъпа и увеличаване дела на завършилите висше образование, за повишаване на неговото качество и за изграждане на устойчива и ефективна връзка между висшите училища и пазара на труда и постигане на динамично съответствие между търсенето и предлагането на специалисти с висше образование.

В допълнение целите на Постановлението се очаква да подпомогнат реализирането на заложените в Програмата за управление на правителството на Република България за периода 2017-2021 г. приоритети, свързани с нова законодателна уредба в сферата на висшето образование с цел повишаване на неговото качество и ориентирането му към практическите нужди на пазара на труда.

3. Идентифициране на заинтересованите страни

Посочете всички потенциални засегнати и заинтересовани страни, върху които предложението ще окаже пряко или косвено въздействие (бизнес в дадена област/всички предприемачи, неправителствени организации, граждани/техни представители, държавни органи, др.).

Приемането на Постановлението се очаква да окаже въздействие върху широк кръг заинтересовани страни, както следва:

1. Пряко заинтересована страна са студентите, обучаващи се във всички висши училища в страната. По данни от Центъра за информационно осигуряване на образованието към началото на учебната 2018 - 2019 г. това са общо 203 602 студенти (от тях - 178 098 студенти в държавните висши училища и 25 504 студенти в частните висши училища).

2. Пряко заинтересована страна са и всички 51 висши училища в страната. Приемането на Постановлението ще окаже въздействие по отношение на организацията и възможностите на висшите училища като институции от системата на висшето образование за предоставяне на по-качествено обучение.

3. Друга пряко заинтересована страна са академичните наставници и менторите, които са непосредствено ангажирани с провеждането на практическото обучение на студентите. При досегашната схема за финансиране на студентските практики, а именно чрез европейските структурни фондове, „Студентски практики – фаза 1“ по ОП НОИР в периода от 2016 г. до 2018 г., са се включили 4 607 академични наставници и 11 457 ментори.

4. Министерството на образованието и науката също е заинтересована страна във връзка с провеждане на политиките за повишаване качеството на висшето образование и изграждане на устойчива и ефективна връзка между висшите училища и пазара на труда.

5. Очаква се влияние на Постановлението и по отношение на работодателите (бизнесът и публичните институции), които предоставят условия за реализация на специалистите, обучавани във висшите училища и с оглед успешното развитие на бизнеса/институциите желаят тези специалисти да получат качествено висше образование, включително да притежават практически приложими знания и умения. В допълнение следва да се отбележи, че за периода 2016 – 2018 г. във връзка с проект „Студентски практики – фаза 1“ по ОП НОИР са регистрирани 6 200 работодатели.

4. Варианти на действие

Идентифицирайте основните регулаторни и нерегулаторни възможни варианти на действие от страна на държавата, включително варианта "без действие"

Налице са следните варианти на регулативна намеса:

Вариант 0 –/без действие; нулев вариант

Вариант 1 – предприемане на регулаторна намеса

Вариант 0. Прилагането на Вариант „Без действие“ се свързва с наличието на относително по-неблагоприятни условия за прилагане на ефективни политики за подобряване на достъпа висше образование, повишаване на неговото качество и създаване на динамична устойчива връзка между висшето образование и пазара на труда. Понастоящем условията и реда за предоставяне на стипендии по време на провеждане на студентските практики, регламентиран в ПМС № 90 се нуждаят от усъвършенстване поради следните обстоятелства:

1. Чл.10в, ал. 1 гласи: „Студентите от държавните и частните висши училища могат да получават стипендии, осигурени със средства от европейските структурни фондове, по време на провеждане на студентска практика“. С посочения текст се ограничават източниците на финансиране на стипендиите по време на студентска практика само в рамките на средства от европейските структурни фондове. Поради тази причина е необходимо е да се разшири кръга от възможните източници на финансиране на стипендиите по време на студентска практика.

2. В чл. 10 в, ал. 3 от ПМС № 90/2000 г. е определена часова ставка за провеждане на студентска практика от 2 лв. на час. С оглед на това, че размерът ѝ не е актуализиран от 10

години, както и предвид нарастването на минималната работна заплата през този период, е необходима актуализация.

3. Необходимо е също така да се регламентират присъщите разходи за една студентска практика и да се определи техният размер.

Вариант 1 – предприемане на регулаторна намеса.

В проекта на Постановлението се предлагат промени в ПМС № 90, както следва:

I. В чл. 10в се предвиждат следните изменения и допълнения:

1. Алинея 1 се предвижда да се измени така: „(1) Студентите от държавните и частните висши училища могат да получават стипендии по време на провеждане на студентска практика извън предвидената по учебен план практическа подготовка“ (т.е. отпада текстът „осигурени със средства от европейските структурни фондове“). С посоченото изменение се цели разширяване спектъра от източниците на финансиране на посочените стипендии.

2. Предвижда се възможност стипендиите и присъщите разходи да се изплащат не само с финансиране от европейските структурни и инвестиционни фондове, а и със собствени приходи на висшето училище чрез създаване на нова алинея 5: „(5) Средствата по ал. 1 и ал. 2 се осигуряват от собствени приходи на висшите училища или с финансиране от европейските структурни и инвестиционни фондове“.

3. Предвижда се текста в алинея 2 да се замени със следния текст: „(2) За всяка проведена студентска практика се определят присъщи разходи в размер на 320 лв.“.

4. Предлага се промяна на часовата ставка в чл. 10в, ал. 3 от Постановлението - от 2 лв. на час на 2,50 лв. на час.

II. В преходните и заключителни разпоредби на ПМС № 90 в отделен параграф е дадено следното пояснение на термина „присъщи разходи за една студентска практика“: „Присъщи разходи за една студентска практика по смисъла на постановлението са разходите за възнаграждения на академичните наставници от висшите училища и менторите от обучителните организации (вкл. всички задължителни осигурителни вноски), пътните разходи за академичните наставници за осъществяване на проверки на практически обучения, когато практиката се провежда в населено място, различно от населеното място на висшето училище/филиала/колежа, в което се обучава практикантът, разходите за застраховки на студентите и др.“. Определеният размер от 320 лв. на присъщите разходи за една студентска практика включва:

1. Възнаграждение на академичния наставник – 100 лв. Формира се както следва: **5 часа в които ще е ангажиран за една практика x 20 лв./час = 100 лв.** (За сравнение – до

края на 2018 г. се даваше право на академичните наставници да получават възнаграждения в размер на 15,00 лв. на час, при същата ангажираност за една студентска практика - 5 часа, като източникът на средствата беше Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“).

2. Възнаграждение на ментора – 200 лв. Формира се както следва: **10 часа x 20 лв. = 200 лв.** (За сравнение до края на 2018 г. се даваше право на менторите да получават възнаграждения в размер на 14,25 лв. на час, при същата ангажираност за една студентска практика до 10 часа, като източника на средствата беше Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“).

3. Пътни разходи на академичните наставници за осъществяване на проверка на практическото обучение, когато същото се провежда в населено място, различно от населеното място на висшето училище/колежа/филиала, в което се обучава студента - **15 лв.**; разходи за застраховка на студентите по време на провеждането на студентската практика - **4 лв. и 1 лв.** за други съпътстващи практиката разходи, като разходи за хартия, тонери и други канцеларски материали.

С иницизираната промяна в ПМС 90/2000 г. в частта, с която се въвеждат присъщите за една студентска практика разходи, се цели в случаите, когато финансирането на студентска практика е с източник европейски структурни фондове, още на етап планиране да се регламентират всички отделни елементи на разходите за едно практическо обучение (стипендия плюс присъщи разходи), тъй като при отчитането на същите следва да бъде спазван принципа на опростения разход (съгласно Регламент 1303/2013).

Приемането на Постановлението се очаква да допринесе за създаването на още по-благоприятни условия за осъществяване на ефективни политики за повишаване качеството на висшето образование и за създаване на ефективна и устойчива връзка между висшите училища и пазара на труда.

Поради изложеното дотук, Вариант 1 – предприемане на регулаторна намеса, следва да се приеме като необходим и възможен.

5. Негативни въздействия

Опишете качествено (при възможност - и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други негативни въздействия за всеки един от вариантите, в т.ч. разходи (негативни въздействия) за идентифицираните заинтересовани страни в резултат на предприемане на действията. Пояснете кои разходи (негативни въздействия) се очаква да бъдат второстепенни и кои да са значителни.

Вариант 0 - не се предприемат никакви действия. Прилагането на нулев сценарий, при който няма да се приеме Постановлението, няма да допринесе за повишаване качеството на висшето образование и създаване на динамична устойчива връзка между висшите училища и пазара на труда.

Негативни въздействия се очакват по отношение на това, че биха продължили да съществуват по-неблагоприятни условия за стимулиране на студентите от държавните и частните висши училища за включване в студентски практики, както и по-неблагоприятни условия за включване на ментори и академични наставници в практическото обучение на студентите.

В резултат на непредприемането на никакви действия се очаква негативно отражение и относно възможностите за повишаване качеството на образованието във висшите училища и изграждането на устойчива и ефективна връзка между висшите училища и пазара на труда, чрез партньорства с работодателските организации.

В случай, че Постановлението не бъде прието, ще бъдат възпрепятствани усилията на МОН за провеждане на политики, насочени към повишаване качеството на висшето образование, в конкретика във връзка с подобряване съответствието му с изискванията на пазара на труда.

Прилагането на нулев сценарий в перспектива би имало отрицателни ефекти относно условията за успешното развитие на бизнеса/институциите, тъй като в тях ще работят специалисти, които няма да притежават практически приложими знания и умения в необходимата степен.

Във връзка с гореизложеното, в резултат на прилагането на Вариант 0 се очаква неблагоприятно влияние за постигане на стратегическите цели за висшето образование у нас.

Вариант 1 – предприемане на регулаторна намеса. При проучванията и анализите в процеса на изготвяне на настоящата частична предварителна оценка на въздействието не са идентифицирани очаквани отрицателни икономически и социални въздействия при предприемане на регулаторна намеса (приемане на Постановлението).

6. Положителни въздействия

Опишете качествено (при възможност - и количествено) всички значителни потенциални икономически, социални, екологични и други ползи за идентифицираните заинтересовани страни за всеки един от вариантите в резултат на предприемане на действията. Посочете как очакваните ползи кореспондират с формулираните цели.

Вариант 0 - непредприемане на действия. При извършените анализи в процеса на изготвяне на настоящата оценка на въздействието не са идентифицирани очаквани положителни ефекти в случай че не се предприемат никакви действия.

Вариант 1 – предприемане на регулаторна намеса. Приемането на Постановлението се очаква да окаже позитивно въздействие върху всички заинтересовани страни.

Положително въздействие ще има преди всичко по отношение на студентите от държавните и частните висши училища, които ще бъдат стимулирани за придобиване на практически приложими знания и умения. С увеличаване на възможностите за повече от един източник на финансиране на стипендиите на студентите по време на студентските практики ще се увеличи и броят на студентите, които да получават посочените стипендии. В допълнение предстои и стартиране на проект „Студентски практики – Фаза 2“, финансиран по ОП НОИР, за който важно условие за включване на студенти, академични наставници и ментори ще е заплащането за успешно проведена практика.

Ще се подобрят условията за повишаване качеството на образованието във висшите училища във връзка с практическата приложимост на знанията и уменията на студентите.

Ще се разширят възможностите за изграждането на устойчива и ефективна връзка между висшите училища и пазара на труда, чрез партньорства с работодателите за практическо обучение в реална работна среда, тъй като академичните наставници и менторите ще бъдат по-мотивирани да осъществяват качествено практическо обучение на студентите.

В случай, че се осъществи регулаторна намеса (Постановлението бъде прието), ще бъдат създадени благоприятни възможности за осъществяване усилията на МОН, насочени към подобряване качеството на висшето образование и към създаване на устойчива връзка с пазара на труда.

Позитивните влияния в стратегическа перспектива се свързват с усъвършенстване условията за успешното развитие на бизнеса/институциите, тъй като в тях ще работят специалисти, които са получили качествено висше образование, включително притежават практически приложими знания и умения в необходимата степен.

Във връзка с гореизложеното прилагането на Вариант 1 би се отразило благоприятно относно постигане на стратегическите цели за висшето образование, свързани с повишаване качеството му и създаване на устойчива и ефективна връзка с пазара на труда.

7. Потенциални рискове

Посочете възможните рискове от приемането на нормативната промяна, включително възникване на съдебни спорове.

Не са идентифицирани рискове от приемане на Постановлението, включително възникване на съдебни спорове.

8.1. Административната тежест за физическите и юридическите лица:

Ще се повиши

Ще се намали

Няма ефект

8.2. Създават ли се нови регулаторни режими? Засягат ли се съществуващи режими и услуги?

Не се създават нови регулаторни режими и не се засягат съществуващи режими и услуги.

9. Създават ли се нови регистри?

Постановлението не се създават нови регистри.

10. Как въздейства актът върху микро-, малките и средните предприятия (МСП)?

Постановлението ще има положителен ефект върху бизнеса, включително и върху малките и средни предприятия, тъй като с него се предвиждат по-добри условия за заплащане на менторите, под чието ръководство се провежда едно практическо обучение и които ментори са част от персонала на съответната работодателска организация/предприятие.

11. Проектът на нормативен акт изисква ли цялостна оценка на въздействието?

Да

Не

Проектът на Постановлението не изисква цялостна оценка на въздействието.

12. Обществени консултации

Обобщете най-важните въпроси за консултации в случай на извършване на цялостна оценка на въздействието или за обществените консултации по чл. 26 от Закона за нормативните актове. Посочете индикативен график за тяхното провеждане и видовете консултационни процедури.

Обществените консултации се провеждат в съответствие с чл. 26 от Закона за нормативните актове.

13. Приемането на нормативния акт произтича ли от правото на Европейския съюз?

Моля посочете изискванията на правото на Европейския съюз, включително информацията по т. 8.1 и 8.2, дали е извършена оценка на въздействието на ниво Европейски съюз, и я приложете (или посочете връзка към източник).

Приемането на Постановлението не произтича от правото на Европейския съюз.

14. Име, длъжност, дата и подпис на директора на дирекцията, отговорна за изработването на нормативния акт:

Име и длъжност:

Соня Кръстанова

Директор на дирекция „Финанси“

Дата:

Подпис:

Ангелина Ламбрева

Директор на дирекция „Висше образование“

Дата:

Подпис:

В настоящата оценка на въздействието са нанесени корекции спрямо препоръките в становището на дирекция „Модернизация на администрацията“ в Министерския съвет“